

“Dövlət Statistika Komitəsi

əsas orqanlardan biridir”

Heydər Əliyev

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ *iqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü*

Səlim MÜSLÜMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Şahin SADIQOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Ədalət MURADOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Vahid NOVRUZOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Nazim İMANOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Süleyman QASIMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Tahir BUDAQOV *tibb üzrə fəlsəfə doktoru*

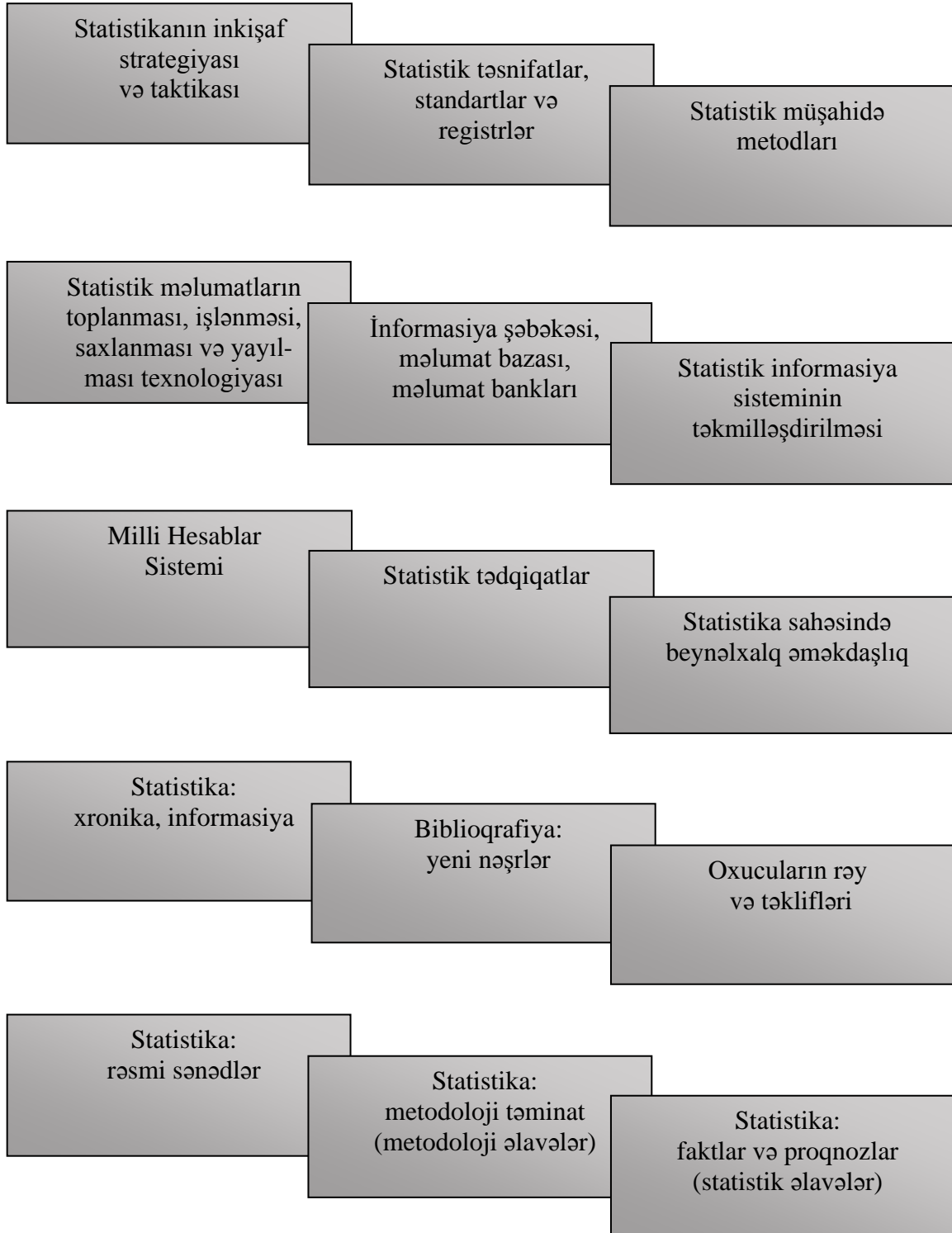
Azər ƏMİRASLANOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Mehman TAĞIYEV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Saleh MÖVLAMOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Alxan MANSUROV *məsul katib*

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları**

İQTİSADI-STATİSTİK TƏDQIQATLAR

<i>Sərdar Şabanov</i>	
Azərbaycanda “zəif” elmmetrik göstəricilərin tətbiqi problemləri.....	5
<i>Şaiq Əsgərov</i>	
Reklam müəssisələrində innovasiya məhsulları üzrə marketing sisteminin formalaşması.....	10
<i>Saleh Mövlamov, Nazilə Ağayeva</i>	
Seçmə müşahidələrin kənd təsərrüfatı statistikasında tətbiqi məsələləri.....	16
<i>Tükəzban Məmmədada</i>	
Dayanıqlı insan inkişafında gender amili.....	27
<i>Elnur Rüstəmov</i>	
Ölkənin əmək bazarının inkişafında insan kapitalının rolu.....	33
<i>Юсуф Байрамов</i>	
Развитие в Азербайджане института микрофинансирования и улучшение общего финансового климата для малого предпринимательства.....	38
<i>Xaqani Məcidov</i>	
İqtisadi təhlükəsizlik kontekstində milli statistikanın əhəmiyyəti.....	44
<i>Aynurə Hacıyeva</i>	
Qiymətləndirici kəmiyyətlərin auditinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri.....	51

METODOLOGİYA

<i>Eldar Quliyev</i>	
Material resurslarının antiböhranlı idarə edilməsinin bəzi problemləri.....	57
<i>Məmməd Məmmədov, Orxan Məmmədli</i>	
Maliyyə sisteminin əsas göstəriciləri arasındakı asılılıqların riyazi modelləşdirilməsi.....	68
<i>Füzuli Mövlamov</i>	
Məkan (coğrafi) məlumat sistemləri və onların təhlükəsizliyi məsələləri.....	74

SİĞORTANIN İNKİŞAFI

<i>Elçin Süleymanov</i>	
Sığortanın yaranma və inkişaf tarixi.....	81

2018-ci İLİN I RÜBÜNÜN YEKUNU ÜZRƏ ÖLKƏNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFINA DAİR GÖSTƏRİCİLƏR

Makroiqtisadi göstəricilər.....	86
Ümumi Daxili Məhsul istehsalı.....	88
Maliyyə mənbələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlər.....	88
İqtisadiyyatın sahələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin dəyəri.....	89
Pərakəndə ticarət dövriyyəsinin məhsullar üzrə strukturu.....	90
İqtisadiyyata kredit qoyuluşu.....	90
Dövlət büdcəsinin gəlirləri.....	90
Dövlət büdcəsinin xərcləri.....	91
Nəqliyyat sektorunda yük dövriyyəsi.....	91
Nəqliyyat sektorunda sərnişin dövriyyəsi.....	92
Azərbaycanın tərəfdaş ölkələrlə xarici ticarət göstəriciləri.....	92
İxrac olunan mühüm növ məhsullar.....	93
İdxal olunan mühüm növ məhsullar.....	93

AZƏRBAYCANIN STATİSTİKA TARİXİNİN SƏHİFƏLƏRİNDƏN

Vəliyev Arif Mikayıl oğlu (anadan olmasının 75 illiyinə).....	95
Məqalələrin təqdim olunma qaydaları.....	97

**AZƏRBAYCANDA “ZƏİF” ELMMETRİK GÖSTƏRİCİLƏRİN TƏTBİQİ
PROBLEMLƏRİ**

Sərdar Şabanov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
İqtisadi Araşdırmalar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun böyük e.i.,
“Statistika və ekonometrika” kafedrasının dosenti, tex.e.n.
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: sardar.shabanov@unec.edu.az*

Açar sözlər: Pareto prinsipi, tarazlıq şərti, çəki əmsalı, istinad, məqalə, indeksləşmiş baza.

Ключевые слова: принцип Парето, условие равновесия, весовой коэффициент, ссылка, статья, индексная база.

Keywords: Pareto principle, equilibrium condition, weight coefficient, citation, article, indexed base.

Sərdar Şabanov

Azərbaycanda “zəif” elmmetrik göstəricilərin tətbiqi problemləri

Xülasə

Məqalədə inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün xarakterik olan “zəif” elmmetrik göstəricilərin tətbiqi problemlərinə baxılmışdır. Göstərilmişdir ki, ölkə daxilində elmi araşdırmaçı, kollektiv və universitetlərin elmi fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi və rəng cədvəllərinin qurulması üçün əsas elmmetrik göstəricilər lokal xarakterli əlavə göstəricilərlə tamamlanaraq hibrid tipli modellər qurula bilər. Əlavə göstəricilərin seçilməsi Pareto prinsipinə əsasən aparılmış və müvafiq çəki əmsallarının tapılması üçün zəruri olan tarazlıq şərti qurularaq onların ədədi qiymətləri hesablanmışdır. Elmi subyektlərin müqayisə edilməsi üçün meyar qismində çəki xətti funksiyanın maksimallaşdırılması təklif edilmişdir.

Сардар Шабанов

Проблемы применения «слабых» наукометрических показателей

в Азербайджане

Резюме

В статье рассмотрены проблемы применения «слабых» наукометрических показателей, характерных для развивающихся стран. Показано, что в рамках выбранной страны для сравнения качества научных результатов исследователей, коллективов, а также составления таблицы рейтингов университетов можно построить модель гибридного типа, в которой наряду с основными наукометрическими показателями целесообразно использование дополнительных локальных показателей. Согласно принципу Парето, осуществлен выбор этих показателей, построено условие равновесия для их определения и вычислены их числовые значения. Для сравнения качества результатов научных субъектов предложен критерий в виде максимизации линейной функции со взвешенными весами.

Sardar Shabanov

The problems of applying "weak" scientometric indicators in Azerbaijan

Summary

The paper discusses the problems of applying "weak" scientometric indicators that are specific for developing countries. It is shown that it is possible to build hybrid-type models additional scientometric indicators with local indicators to compare the quality of scientific results of researchers, collectives and compiling a ranking table of universities, in which, along with in the

country. According to the Pareto principle, these indicators were chosen, the equilibrium condition for their determination was constructed, and their numerical values were calculated. To compare the quality of the results of scientific subjects, a criterion, in the form of maximizing a linear function with weighted coefficients is proposed.

Ədəbiyyat

1. А.С.Булатова. Мировая экономика/ под ред. 2-е изд. М.: Экономист, 2007. стр. 860. Гл.10. Ресурсы знаний в мире.
2. E.Garfield. Citation Indexes for Sciences. A New Dimensions in Documentation through Assosiation of Ideas// Science. 1955. Vol.122. № 3159. p.108-111.
3. С.Б.Ахундова. Наукометрический анализ эффективности деятельности научных сотрудников ИГАНА в области нефти и газа// Известия АН Азербайджана. Науки о Земле, № 1-6, 1993-1994, стр.110-115.
4. А.М.Дадашев, Е.С.Жидков. Количественные показатели в проблеме эффективности научной деятельности// Известия НАНА. Науки о земле, № 4, 2006, стр. 95-103.
5. А.М.Аббасов, А.Г.Гаджиев, С.А.Шабанов. Информационная система оценки результатов научной деятельности исследователей// Доклады НАНА. 2009, том.LXV, № 5, стр. 19-26.
6. R.Əliquliyev, R.Alıquliyev, T.Fətəliyev, R.Həsənova. “Elmmetriya: mövcud vəziyyəti və imkanları”. Ekspres-informasiya. İnformasiya texnolog. seriyası, Bakı: “İnformasiya Texnologiyaları” nəşriyyatı. 2013, səh. 96.
7. F.Ə.Əliyev, Ş.S.Ağayev. Azərbaycanca elmin problemləri və inkişaf perspektivləri. “Elm”, Bakı, 2011, səh. 151.
8. Ə.Muradov, E.Bağırzadə. “Thomson Reuters”ə çıxış universitetlərin dünya elminə inteqrasiyasını sürətləndirəcəkdir. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi. “Maliyyə və uçot” jurnalı. № 1, 2016, səh.38-41.
9. www.scimagorj.org
10. S.A.Shabanov. Assessment of scientific productivity on higher education in Azerbaijan: cross-universities analysis//The 5th İnter.Confer.on Control and Optimization with industrial applications. 27-29 August 2015. Book of Abstracts. p. 425-428.
11. www.webofscience.org

REKLAM MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ İNNOVASIYA MƏHSULLARI ÜZRƏ MARKETİNQ SİSTEMİNİN FORMALAŞMASI

Şaiq Əsgərov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
İnzibati və təşkilati məsələlər üzrə prorektoru, dosent, i.ü.f.d.
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: sh.askerov@rambler.ru*

Açar sözlər: innovasiya, innovasiya fəaliyyəti, reklam müəssisələrində innovasiya strategiyası, marketing sistemi, rəqabətqabiliyyətlik.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, инновационная стратегия в рекламном бизнесе, маркетинговая система, конкурентоспособность.

Keywords: innovation, function of innovation, the innovation strategy in the advertising enterprises, marketing system, competitiveness.

Şaiq Əsgərov

Reklam müəssisələrində innovasiya məhsulları üzrə marketing sisteminin formalaşması

Xülasə

Məqalədə reklam sahəsində innovasiya məhsulunun yaradılması və reallaşdırılması prosesinin planlaşdırılmasında innovasiya fəaliyyətini marketing sisteminin vacib elementlərindən biri kimi qeyd olunur. Göstərilir ki, müəssisələrin fəaliyyətində innovasiya proseslərinin təsirinin və rolunun getdikcə yüksəlməsi, onun təşkili və idarə edilməsinin daima təkmilləşdirilməsini tələb edir.

Qeyd edilir ki, müəssisənin innovasiya fəaliyyətinin hər bir mərhələsində istehsal və innovasiya prosesləri qarşılıqlı əlaqədə həyata keçirilir. İstehsal prosesinin hansı səviyyədə olması innovasiyanın məqsəd və vəzifələrini formalaşdırır. İnnovasiya proseslərində əldə edilən nəticələr istehsal prosesində tətbiq edilir.

Шаиг Аскеров

Формирование системы маркетинга инновационных продуктов на рекламных предприятиях

Резюме

В статье описывается процесс создания и внедрения инновационного продукта в рекламной индустрии, как один из ключевых элементов маркетингового процесса в инновациях. Показано, что возрастающее воздействие и роль инновационных процессов в деятельности предприятий требует совершенствования его организации и управления.

Отмечается, что производственные и инновационные процессы взаимосвязано осуществляются на каждом этапе инновационной деятельности предприятия. Результаты, полученные в инновационных процессах, применяются в производственном процессе.

Shaiq Askarov

Formation of the marketing system for innovation products in advertising enterprises

Summary

The article describes the process of creating and implementing the innovation product in the advertising industry as one of the key elements of the marketing process in innovation. In addition to increasing of impact and the role of the innovation processes in the activities of enterprises requires improving its organization and management.

It is noted that production and innovation processes are carried out in mutual beneficial relations at each stage innovation activity of enterprise. The level of the production process forms

the purpose and functions of the innovation. The results obtained from innovation processes are used in the production process.

Ədəbiyyat

1. О.А.Верховец. Инновации и их роль в экономическом росте России. Монография. Изд.ОМСК 2011, səh.135.
2. Н.В.Каленская. Маркетинг инноваций. Учеб. пособие. Изд. ВПО-ФГАОУ г. Казань-2012.
3. А.Б.Титов. Маркетинг и управление инновациями. Спб: Санкт-Петербург - 2001 стр. 240.
4. А.А.Трифилова Управление инновационным развитием предприятия. Изд. Финансы и статистика 2003, səh.173.
5. Т.И.Щерстобитова. Маркетинг инноваций. Учеб. пособие. Пенза, изд. ПГУ 2009, стр. 126.
6. Й.А.Шумпетер. Капитализм, Социализм и Демократия. Пер. с англ./под ред. В.С. Автономова. М. Экономика 1995, səh. 540.

SEÇMƏ MÜŞAHİDƏLƏRİN KƏND TƏSƏRRÜFATI STATİSTİKASINDA TƏTBİQİ MƏSƏLƏLƏRİ

Saleh Mövlamov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqat şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı, i.ü.f.d.
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: movlamov@azstat.org*

Nazilə Ağayeva

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Məlumatların toplanması texnologiyaları və statistik modelləşdirmə şöbəsinin müdir müavini
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: 05nazile@mail.ru*

Açar sözlər: kənd təsərrüfatında seçmə statistik müşahidə, seçmə əlaməti, təsviri statistika, reprezentativliyin qiymətləndirilməsi, müşahidənin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi, seçmə xətası.

Ключевые слова: выборочное статистическое наблюдение в сельском хозяйстве, описательная статистика, оценка репрезентативности, оценка качества выборки, ошибка выборки.

Keywords: sample survey in agriculture statistics, descriptive statistics, assessment of representativeness, assessment of quality, sampling error.

Saleh Mövlamov, Nazilə Ağayeva **Seçmə müşahidələrin kənd təsərrüfatı statistikasında** **tətbiqi məsələləri**

Xülasə

Məqalədə ailə (kəndli) və ev təsərrüfatlarında statistik tədqiqatın təşkili üzrə mühüm məsələlər göstərilmişdir. Kənd təsərrüfatının bitkiçilik sektorunda seçmə, qruplaşdırma, müşahidə məlumatlarının statistik təhlili, qruplar üzrə yekunlaşdırma metodları şərti məlumatlarla verilmişdir. Statistik müşahidənin nəticəsinin qruplaşdırılması və ümumiləşdirilməsi üçün orta kəmiyyət, variasiya göstəriciləri, yekunun xətası hesablanmışdır. Statistik tədqiqatlarda SPSS və Excel proqram paketlərinin tətbiqinin zəruriliyi göstərilmişdir.

Салех Мовламов, Назиля Агаева **Вопросы внедрения выборочных наблюдений в статистике** **сельского хозяйства**

Резюме

В статье излагаются важные вопросы организации статистических исследований в семейных (крестьянских) и домашних хозяйствах. На основе условных данных представлен статистический анализ данных наблюдения, методы группировок, выборка в секторе растениеводства сельского хозяйства. Для группировки и обобщения результатов статистического наблюдения были рассчитаны средние значения, показатели вариации и

погрешность результата. Рассмотрена необходимость применения стандартных программных продуктов SPSS и Excel в статистических исследованиях.

Saleh Movlamov, Nazila Aghayeva
The tasks of introducing sample surveys in
statistics agriculture

Summary

The article outlines important issues for the organization of statistical research in family (peasant) and households. Statistical analysis of data, groupings, samples, observation in the sector of crop sector of the agricultural sector and generalization of information is provided. Mean value, indices of variation and error of result for the grouping and generalization of the results of statistical observation were calculated. The necessity of using SPSS and Excel packages in statistical studies is considered.

Ədəbiyyat

1. 2015-ci il kənd təsərrüfatı siyahıyaalınması. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı - 2016.
2. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının fəaliyyətinin çoxməqsədli seçmə müayinəsinə keçmə metodologiyası. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin 2006-cı il 15 dekabr tarixli, 54/11 №-li Sərəncamı.
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. İqtisadiyyatın ayrı-ayrı bölmələrində seçmə müayinələrin aparılması və subregistrlərin yaradılmasına dair metodiki tövsiyələr. (ikinci hissə). Bakı-2001.
4. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Seçmə müayinələrin aparılmasına dair metodiki tövsiyələr. Bakı-2000.
5. Masallı rayonunun fermer təsərrüfatlarında seçmə müayinənin aparılması dair metodoloji tövsiyələr.
6. Методологические положения по статистике. Вып.3/М 54 Госкомстат России. М., 2000. стр. 294.

DAYANIQLI İNSAN İNKİŞAFINDA GENDER AMİLİ

Tükəzban Məmmədzadə

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin

İnsan resursları mərkəzinin müdir müavini

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında

İdarəçilik Akademiyasının magistrantı

e-poçt: tukazban.nazimqizi@gmail.com

Açar sözlər: insan, dayanıqlı inkişaf, gender bərabərliyi, insan inkişafı, gender amili.

Ключевые слова: человек, устойчивое развитие, гендерное равенство, человеческое развитие, гендерный фактор.

Keywords: human, sustainable development, gender equality, human development, gender factor.

Tükəzban Məmmədzadə

Dayanıqlı insan inkişafında gender amili

Xülasə

Məqalədə insan inkişafı və dayanıqlı insan inkişafı konsepsiyalarının mahiyyəti barədə məlumat verilmiş, insan potensialının formalaşdırılması, daim təkmilləşdirilməsi və cəmiyyətimizdə davamlı insan inkişafına nail olmasında gender bərabərliyinin qorunmasının rolu ilə bağlı Azərbaycan dövlətinin yürütdüyü uğurlu siyasət haqqında məlumat verilmişdir.

Son illərdə Azərbaycanda həyata keçirilən gender siyasəti nəticəsində müxtəlif sahələrdə, o cümlədən ölkə parlamentində, dövlət qulluğu vəzifələrində, rəhbər vəzifələrdə, sahibkarlıq fəaliyyətində məşğul olan qadınlar haqqında məlumatlar hərtərəfli təhlil edilmişdir. Həmçinin Azərbaycan tarixində qadınların rolundan danışılmışdır.

Тукезбан Мамедзаде

Гендерный фактор устойчивого человеческого развития

Резюме

В статье дается информация о сущности концепций человеческого развития и устойчивого человеческого развития, была описана успешная политика Азербайджанского государства, связанная с укреплением и продолжительным усовершенствованием кадрового потенциала и соблюдением гендерного равенства в достижении устойчивого человеческого развития в нашем обществе.

Была всесторонне проанализирована информация о женщинах, занимающих руководящие должности, должности на государственной службе, в том числе в парламенте

страны и занимающихся предпринимательской деятельностью как результат гендерной политики, проводимой в различных областях за последние годы в Азербайджанской Республике. Также, подчеркнута роль женщин в истории Азербайджана.

Tukazban Mammadzada
Gender factor in sustainable human development
Summary

The article provides information about essence of human development and sustainable human development concepts, the successful policy maintained by the government of Azerbaijan related with human capacity building, continuous improvement and the role of supporting gender equality in achieving sustainable human development in our community have been described.

Information about women who hold management positions, posts in public services, as well as in the Parliament of the country and deal with entrepreneurship activities as a result of gender policy maintained during recent years in several domains in the Republic of Azerbaijan has been analyzed. Also, the role of women in the history of Azerbaijan has been highlighted.

Ədəbiyyat

1. UNDP. Human Development. B., 2014, p. 54.
2. WorldCommission on Environment and Development. Our Common Future. OUP, 1987, p. 8.
3. UNDP Human Development Report. 2000, səh. 1.
4. “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 2006-cı il 10 oktyabr.
5. U.Ələkbərov. İnsan inkişafının əsasları. Bakı-2016, səh. 279.
6. Azərbaycanda qadınlar və kişilər 2017. Bakı-2017, səh. 195.

ÖLKƏNİN ƏMƏK BAZARININ İNKİŞAFINDA İNSAN KAPİTALININ ROLU

Elnur Rüstəmov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Əmək statistikasının Şöbəsinin İşçi qüvvəsinin tədqiqatı sektorunun baş məsləhətçisi

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin

İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktorantı

AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: elnurr@azstat.org

Açar sözlər: əmək bazarı, insan kapitalı, əmək məhsuldarlığı, iqtisadi fəaliyyət, innovasiya.

Ключевые слова: рынок труда, человеческий капитал, производительность труда, экономическая деятельность, инновации.

Keywords: labour market, human capital, labour productivity, economic activity, innovation.

Elnur Rüstəmov

Ölkənin əmək bazarının inkişafında insan kapitalının rolu

Xülasə

Məqalədə qeyd edilir ki, bütün iqtisadi proseslərin mərkəzində əmək münasibətləri durduğundan bu sahənin araşdırılması vacibdir. Əmək münasibətləri əmək bazarında tələb və təklif əsasında tənzimləndiyi üçün insan kapitalının araşdırılması bu bazara təsir göstərən ilkin amil hesab olunur. 2010-2016-cı illərdə əmək bazarının əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri götürülərək təhlil edilmiş, ölkədə insan kapitalının mövcud vəziyyəti, beynəlxalq reytinglərdəki yeri və inkişaf istiqamətləri göstərilmişdir. Mövcud çatışmazlıqlar üzə çıxarılmış, beynəlxalq təcrübədən istifadə edilməklə problemin həlli yolları qeyd edilmişdir. Göstərilir ki, gələcək dövrlərdə qeyd olunan çatışmazlıqların aradan qaldırılması daha müsbət nəticələrin əldə edilməsinə imkan yaratmış olacaqdır.

Эльнур Рустамов

Роль человеческого капитала в развитии рынка труда страны

Резюме

В статье отмечается важность проведения исследований в этой области, так как трудовые отношения находятся в центре всех экономических процессов. Поскольку трудовые отношения регулируются на основе спроса и предложения на рынке труда, исследование

человеческого капитала является основным фактором, влияющим на рынок. Были проанализированы основные социально-экономические показатели рынка труда в 2010-2016 годах, текущее состояние человеческого капитала в стране, показаны место Азербайджана в международных рейтингах и направления развития. Выявлены имеющиеся недостатки и отмечены пути решения проблем с использованием международного опыта. Показано, что в будущем устранение указанных недостатков даст возможность получить более позитивные результаты.

Elnur Rustamov

The role of human capital in the development of the labor market in the country

Summary

The article highlights the importance of researching in this field, as labor relations are at the center of all economic processes. Since labor relations are regulated on the basis of supply and demand in the labor market, the study of human capital is the main factor affecting the market. The main socio-economic indicators of the labor market during 2010-2016, the current state of human capital in the country were analyzed, the place in international rankings and directions of development were also demonstrated. Current deficiencies and ways of solving problems using international experience were identified. It is shown that, removing deficiencies underlined in the article will provide more positive results in the future.

Ədəbiyyat

1. <http://xaricdetehsil.edu.gov.az/uploads/files/serencam2007-2015.pdf>
2. https://www.jstor.org/stable/1829595?seq=1#page_scan_tab_contents
3. http://scholar.harvard.edu/files/goldin/files/human_capital_handbook_of_cliometrics_0.pdf
4. https://books.google.com/books?id=Exx8_rRpQkC&pg=PA3&lpg=PA3&dq=%22Investment+in+Human+Capital+and+Personal+Income+Distribution%22&source=bl&ots=dAcTl0R7gX&sig=kKCCcB2craNSOmlMhjfl8qvvrURc&hl=pt-BR&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=%22Investment%20in%20Human%20Capital%20and%20Personal%20Income%20Distribution%22&f=false
5. <http://www.nber.org/chapters/c12887.pdf>
6. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Human_Capital_Report_2015.pdf
7. http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf
8. <https://weforum.ent.box.com/s/dari4dktg4jt2g9xo2o5pksjpatvawdb>
9. https://www.stat.gov.az/source/labour/az/001_1.xls
10. <http://static.president.az/pdf/38542.pdf>
11. https://www.ibiblio.org/ml/libri/s/SmithA_WealthNations_p.pdf

РАЗВИТИЕ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ ИНСТИТУТА МИКРОФИНАНСИРОВАНИЯ И УЛУЧШЕНИЕ ОБЩЕГО ФИНАНСОВОГО КЛИМАТА ДЛЯ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Юсиф Байрамов

*Главный консультант Отдела статистики промышленности и строительства
Государственного Комитета по Статистике Азербайджанской Республики
AZ 1136, город Баку, проспект Строителей 81
e-mail: yusifb@azstat.org*

Açar sözlər: mikromaliyyələşmə, biznes, kiçik sahibkarlıq, kredit, mikrocredit.

Ключевые слова: микрофинансирование, бизнес, малое предпринимательство, кредит, микрокредит.

Keywords: microfinance, business, small entrepreneurship, credit, microcredit.

Yusif Bayramov
Azərbaycanda mikromaliyyələşmə institutunun inkişafı və kiçik biznes üçün
ümumi maliyyə mühitinin yaxşılaşdırılması

Xülasə

Məqalədə göstərilir ki, bu gün kiçik biznes sektoru ölkədə iqtisadi inkişafın sabitliyinin təmin edilməsində mühüm rola malikdir. Əhalinin sahibkarlıq fəaliyyətinin artması nəticəsində orta sahibkarlar sinfi formalaşır ki, o da əhalinin iqtisadi təhlükəsizliyinin elementlərindən biri hesab olunur.

Məqalə mikromaliyyə fəaliyyətinin mahiyyəti, funksiyaları və kiçik sahibkarlıq subyektlərinin dəstəklənməsi ilə bağlıdır. Müasir şəraitdə mikromaliyyənin inkişafının zəruriliyi və xüsusiyyətləri əsaslandırılmışdır. Mövcud problemlər müəyyənləşdirilərək Azərbaycanada mikromaliyyələşmənin inkişafına töhfə verəcək addımlar təklif olunur.

Юсиф Байрамов

Развитие в Азербайджане института микрофинансирования и улучшение общего
финансового климата для малого предпринимательства

Резюме

В статье показано что, сектор малого предпринимательства сегодня играет важнейшую роль в обеспечении стабильности экономического развития в стране. В результате повышения предпринимательской активности населения формируется массовый средний класс собственников, что является элементом экономической безопасности населения.

В статье рассматривается сущность, функции микрофинансирования, его роль в поддержке субъектов малого предпринимательства, также обосновывается необходимость и выявляются особенности развития микрофинансирования в современных условиях. Обозначены существующие проблемы и предлагаются шаги, которые будут способствовать развитию микрофинансирования в Азербайджане.

Yusif Bayramov

Development of the institute of microfinance in Azerbaijan and improvement
of the general financial climate for small businesses

Summary

The article shows that, small entrepreneurship sector plays an important role in ensuring stability of economic development in the country. Middle class is shaped in order to increase of entrepreneurial activity, which is an element of economic safety of population.

The article considers essence, functions of microfinance, its role in supporting of small entrepreneurs. It also identifies the characteristics and importance of development of microfinancing in present circumstances. The existing problems are indicated and steps are proposed which will contribute the development of microfinance in Azerbaijan.

Литература

1. Указ Президента Азербайджанской Республики об утверждении «Государственной программы социально-экономического развития регионов Азербайджанской Республики в 2014-2018 годах» - <http://ru.president.az/articles/11089>.
2. Распоряжение Президента Азербайджанской Республики об утверждении «Государственной программы по развитию промышленности в Азербайджанской Республике на 2015-2020 годы» - <http://ru.president.az/articles/13900>

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 5 iyun tarixli 215 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş “İri, orta və kiçik sahibkar meyarları”nda dəyişikliklər edilməsi barədə qərar - <http://www.cabmin.gov.az/page/doc/1893>.
4. Налоговый кодекс Азербайджанской Республики (Глава XVII. Упрощенный налог) - http://www.taxes.gov.az/modul.php?name=qanun&cat=3&lang=_rus
5. Указ Президента Азербайджанской Республики об утверждении стратегических дорожных карт по национальной экономике и основным секторам экономики - <http://ru.president.az/articles/21953>
6. Распоряжение Президента Азербайджанской Республики об учреждении «Дня предпринимателей» в Азербайджанской Республике - <http://ru.president.az/articles/19523>.
7. Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi - <http://president.az/articles/22197>.
8. «DOING BUSINESS» Оценка Бизнес Регулирования <http://doingbusiness.org/rankings>
9. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. «Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlıq» - https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/
10. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı. «Statistik bülleten 12/2016» <https://www.cbar.az/pages/publications-researches/statistic-bulletin/>
11. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. «Kiçik sahibkarlıq subyektlərinin işgüzar fəallığına dair statistik müşahidənin nəticələri» - <https://www.stat.gov.az/source/industry/>
12. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası - <https://www.fimsa.az/az>.
13. Г.И.Панаедова. «К вопросу о формировании на российском рынке системы микрофинансирования» Научная статья в журнале «Финансы и кредит» 2009, № 15.

“İQTİSADI TƏHLÜKƏSİZLİK” KONTEKSTİNDƏ RƏSMİ STATİSTİKANIN ƏHƏMİYYƏTİ

Xaqani Məcidov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Sənaye və tikinti statistikasına şöbəsinin məsləhətçisi

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: xaqanim@azstat.org

Açar sözlər: iqtisadi təhlükəsizlik, rəsmi statistika, milli təhlükəsizlik, konsepsiya, inzibati statistika, Strateji Yol Xəritəsi, milli maraqlar, dayanıqlı inkişaf, qloballaşma, iqtisadi sanksiya.

Ключевые слова: экономическая безопасность, официальная статистика, национальная безопасность, концепция, административная статистика, Стратегическая Дорожная Карта, национальные идеи, устойчивое развитие, глобализация, экономические санкции.

Keywords: economic security, official statistics, national security, conception, administrative statistics, Strategic Road Map, national interests, sustainable development, globalization, economic sanction.

Xaqani Məcidov

İqtisadi təhlükəsizlik kontekstində milli statistikanın əhəmiyyəti

Xülasə

Məqalədə milli təhlükəsizliyin mühüm tərkib hissəsi olan iqtisadi təhlükəsizliyin təmin olunması fəaliyyətində rəsmi statistikanın əhəmiyyəti ətraflı təhlil olunmuş, ölkəmizin yaxın, orta və uzunmüddətli dövrləri əhatə edən “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strateji Yol Xəritəsi”nin hazırlanması və reallaşdırılması prosesində rəsmi statistikanın sahib olduğu önəmli mövqe ətraflı tədqiq olunmuşdur. Müstəqillik dövründə ölkəmizdə rəsmi statistika sisteminin inkişafı istiqamətində hazırlanmış və reallaşdırılmış (və ya reallaşdırılan) Dövlət Proqramları ümumiləşdirilərək əsas hədəflər göstərilmiş və təhlil olunmuşdur. Rəsmi statistika sisteminin təkmilləşdirilməsi yönündə bir sıra təkliflər verilmişdir.

Хагани Меджидов

Важность официальной статистики в контексте экономической безопасности

Резюме

В статье была проанализирована роль данных официальной статистики в обеспечении экономической безопасности, которая является важной составляющей национальной безопасности, а также роль статистики в процессе подготовки и реализации «Стратегических Дорожных карт по национальной экономике и основным секторам экономики». Был дан ряд рекомендаций по усовершенствованию системы официальной статистики. Были отмечены и проанализированы Государственные Программы подготовленные и реализованные (или реализуемые) в направлении развития системы официальной статистики в стране в период независимости.

Khagani Majidov

Importance of official statistics in the context of economic security

Resume

The role of official statistics in providing of economic security, which is the main component of national security, also its role in the process of preparing and realization of “Strategic Road Map on National Economy and the Key Sectors of Economy of Azerbaijan” were analyzed in

the article. State Programs, which were prepared and realized during the independence period of the country toward development of official statistics system were marked and analyzed. Recommendations on improvement of official statistics system was given.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet saytı: <https://www.stat.gov.az>.
2. Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strateji Yol Xəritəsi. <http://president.az>. Bakı-2016.
3. Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası. Bakı-2007.
4. “1992-1997-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında beynəlxalq praktikada qəbul edilmiş uçot və statistika sisteminə keçilməsinin Dövlət Proqramı”. Bakı-1992.
5. “1998-2002-ci illərdə dövlət statistika sistemində islahatların aparılmasına dair Dövlət Proqramı”. Bakı-1998.
6. “2003-2007-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı”. Bakı-2003.
7. “2008-2012-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı”. Bakı-2007.
8. “2013-2017-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı”. Bakı-2012.
9. “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı”. Bakı-2018.

QIYMƏTLƏNDİRİCİ KƏMIYYƏTLƏRİN AUDİTİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ İSTİQAMƏTLƏRİ

Aynurə Hacıyeva

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

“Mühasibat uçotu və audit” kafedrasının dissertantı

e-poçt: aynurhacizade80@mail.ru

Açar sözlər: qiymətləndirici ehtiyatların auditi, təhriflərin yaranması riski, maliyyə hesabatları, həqiqi dəyər, bazar dəyəri, ehtiyatların strukturunun və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, analitik prosedurlar.

Ключевые слова: аудит оценочных количеств, риск искажений, финансовая отчетность, реальная стоимость, рыночная стоимость, оценка структуры и эффективности запасов, аналитические процедуры.

Keywords: auditing of assessor resources, risk of distortions, financial statements, real value, market value, estimate structure and efficiency of reserves, analytical procedures.

Aynurə Hacıyeva

Qiymətləndirici kəmiyyətlərin auditinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri

Xülasə

Məqalədə qiymətləndirici ehtiyatların formalaşmasının dürüstlüyündən və məqsəduyğunluğundan, onlardan istifadənin səmərəliliyinin və maliyyə hesabatının dürüstlüyünə təsirinin qiymətləndirilməsindən, qiymətləndirici ehtiyatların auditi zamanı həyata keçirilən analitik prosedurlardan bəhs olunur. Eyni zamanda mövcud sübutlar əsasında qiymətləndirici ehtiyatların hesablanmış kəmiyyətləri ilə mühasibat uçotunda və hesabatında əks etdirilmiş müvafiq göstəricilər arasında ciddi təhriflər yaranan zaman auditor tərəfindən maliyyə hesabatında düzəlişlərin aparılması haqqında məsələlər araşdırılmışdır. Sonda qiymətləndirici ehtiyatların müxtəlif növlərinin yaradılması və onlardan istifadənin səmərəliliyinin artırılması və audit istiqamətində təklif və tövsiyələr verilmişdir.

Айнурa Гаджиева

Направления совершенствования аудита оценочных количеств

Резюме

В статье рассматриваются аналитические процедуры, проведенные аудитором при оценке действительности и целесообразности формирования оценочных резервов, влияния на их эффективность и обоснованность их финансовой отчетности, а также оценки аудитора. В то же время подчеркивается необходимость внесения корректировок в финансовую отчетность аудиторского органа при обнаружении существенных искажений между оценочной суммой оценочных ресурсов и соответствующими индикаторами, отраженными в бухгалтерском учете и отчетности. В заключении, были даны предложения и рекомендации для повышения эффективности различных типов оценочных резервов и их использования.

Aynura Hajiyeva

Guidance on improving the audit of estimated quantities

Summary

The article deals with the analytical procedures performed during the auditor's assessment of the validity and appropriateness of the formation of estimated reserves, the impact on their effectiveness and the accuracy of their financial statements, as well as the auditor's assessment. At the same time, the need for adjustments to the financial statements of the audit body at the time of material misstatement between the estimated value of the estimated resources and the relevant indicators reflected in accounting and reporting was audited by the auditor. In conclusion, suggestions and recommendations were made to improve the effectiveness of various types of valuation reserves and their use.

Ədəbiyyat

1. Л.Г.Макарова. Аудит оценочных резервов организации / Л.Г.Макарова, Е.В.Рябова // Аудиторские ведомости. 2009. № 4.
2. С.В.Панкова. Международные стандарты аудита : учебник / С.В. Панкова, Н.И. Панкова. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Магистр, 2008. стр. 287.
3. А.Д.Шерemet. Аудиторская деятельность и анализ эффективности бизнеса / А.Д.Шерemet // Аудиторские ведомости. 2007. № 5. стр. 64-69.
4. Р.Г.Яников. Аудит оценочных резервов / Р.Г.Яников // Аудиторские ведомости. 2006. № 10.
5. Д.Ш.Усанова. Оценочные значения в аудиторской деятельности : автореф. дис.канд. экон. наук / Д.Ш.Усанова. Казань, 2008. стр. 24.
6. И.Н.Мавлина. Аудит оценочных значений в бухгалтерском учете // Российское предпринимательство. 2007. Том 8. № 8. стр. 114-119.

METODOLOGIYA

MATERIAL RESURLARININ ANTİBÖHRANLI İDARƏ EDİLMƏSİNİN BƏZİ PROBLEMLƏRİ

Eldar Quliyev

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

Rus İqtisad Məktəbi

“İqtisadiyyat” kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.

AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6

e-poçt: eldargeorgia1948@mail.ru

Açar sözlər: milli iqtisadiyyat, antiböhranlı idarəetmə, material resursları, marketing konsepsiyası, iqtisadi qanunlar, idarəetmə, model, təşkil, planlaşdırma, istehsal sferası, makro və mikroiqtisadiyyat.

Ключевые слова: национальная экономика, антикризисное управление, материальные ресурсы, маркетинговая концепция, экономические законы, управление, модель, организация, планирование, сфера производства, макро- и микроэкономика.

Keywords: national economy, crisis management, material resources, the marketing concept, economic laws, management, model, organization, planning, production, macro- and microeconomics.

Eldar Quliyev

Material resurslarının antiböhranlı idarə edilməsinin bəzi problemləri

Xülasə

Məqalədə Azərbaycan Respublikasında istehsal və qeyri-istehsal sahələrinin material resursları ilə təminatı sisteminin müasir menecment və marketing prinsipləri və şərtlərindən çıxış edərək antiböhranlı idarə edilməsi və təşkilati-iqtisadi mexanizminin formalaşdırılmasından bəhs edilir.

Tədqiqatda əsas diqqət material resurslarının idarəetmə sisteminin formalaşdırılmasının elmi-nəzəri əsaslarına, ölkədə bu sistemin real vəziyyətinin öyrənilməsinə və gələcəkdə daha mütərəqqi səviyyəyə qaldırılmasına yönəldilmişdir.

Məqalədə müasir iqtisadi şəraitdə müəssisələrdə və onlardan kənarında fəaliyyət göstərən təşkilatlarda maddi-texniki təminat və satış qurumlarının qarşısında duran vəzifə və funksiyalar, eləcə də onların icrasının çətinləşməsi səbəbləri göstərilir, material resurslarının idarəetmə sisteminin makro və mikroiqtisadi şəraitə uyğunlaşmasına təsir göstərən amillər haqqında məlumat verilir, istehsalın və material resurslarının antiböhranlı idarə edilməsi modeli, istehsal sferasının material resursları ilə təminatı sisteminin fəaliyyət mexanizmi ilə yanaşı, logistikasının funksional sahələri göstərilir.

Эльдар Гулиев
Некоторые проблемы антикризисного управления
материальными ресурсами

Резюме

В статье говорится об антикризисном управлении материальными ресурсами и формировании организационно-экономического механизма системы обеспечения производственной и непроизводственной сфер Азербайджанской Республики на основе принципов и условий современного маркетинга и менеджмента.

Особое внимание уделено научно – практическим основам формирования системы управления материальными ресурсами, изучению реального состояния данной системы в стране и ее поднятию до более прогрессивного уровня в будущем.

В статье освещаются задачи и функции, стоящие перед структурами материально – технического снабжения и сбыта предприятий и организаций за их пределами, а также причины трудностей, связанных с их исполнением. Кроме того, раскрываются факторы, влияющие на адаптацию системы управления материальными ресурсами макро- и микроэкономическим условиям, приводится модель антикризисного управления производством и материальными ресурсами. Наряду с механизмом функционирования системы обеспечения материальными ресурсами производства, освещаются функциональные сферы логистики.

Eldar Guliyev
Some problems of crisis management of material resources

Resumes

The article describes crisis management of material resources and the formation of organizational and economic mechanism of support of production and non-production spheres of the Republic of Azerbaijan on the basis of principles and terms of modern marketing and management.

Special attention is paid to scientific and practical bases of formation of system of management of material resources, examination of the actual state of the system in the country and its further lifting to a more progressive level.

The article highlights the challenges and options facing by structures of financial and logistical support and sales of enterprises and organizations outside, as well as reasons of difficulties associated with their execution. It also reveals the factors influencing on the adaptation of the system of material resources management of macro - and microeconomic conditions, a model of crisis management of production and material resources. Along with the mechanism of the functioning of provision of material resources of production, functional spheres of logistics are provided here.

Ədəbiyyat

1. Ч.М.Аббасов. Экономика Азербайджана на путях глобализации: предпосылки и последствия. Баку, «Элм», 2006.
2. Антикризисное управление: Учебник / Под ред. Э.Мю Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2001.

3. И.Д.Афанасенко, В.В.Борисова. Логистика снабжения: Учебник для вузов.- СПб.: Санкт-Петербург: 2010.
4. Г.Л.Бродецкий, Д.А.Гусев, Е.А.Елин. Управление рисками в логистике: учеб. пособие для студ. высш. проф. образования / Г.Л.Бродецкий, Д.А.Гусев, Е.А.Елин. – М.: Издательский центр «Академия», 2010.
5. Н.К.Стерлигова. Управление запасами в цепях поставок: Учебник.- М.: ИРФРА-М, 2010.
6. Дж.Шрайбфедер. Эффективное управление запасами / Джон Шрайбфедер; Пер. с англ.- 3-е изд.- М.: Альпина Бизнес: Букс, 2008.
7. Л.А.Ибрагимов. Инфраструктура товарного рынка.-М.: Идательство “ПРИОР”, 2001.
8. http://www.e-qanun.az/alpdata/framework/data/4/f_4523.htm

MALİYYƏ SİSTEMİNİN ƏSAS GÖSTƏRİCİLƏRİ ARASINDAKI ASILILIQLARIN RİYAZİ MODELƏŞDİRİLMƏSİ

Məmməd Məmmədov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

“Statistika və ekonometrika” kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.

*AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: pirmemmed.memmedov@gmail.com*

Orxan Məmmədli

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
“Maliyyə və maliyyə institutları” kafedrasının doktorantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: orkhan.bmdm@gmail.com*

Açar sözlər: maliyyə sistemi, dövlət büdcəsi gəlirləri tənliyi, dövlət büdcəsi xərcləri tənliyi, modelləşdirmə, inflyasiya modeli.

Ключевые слова: финансовая система, уравнение доходов государственного бюджета, уравнение расходов государственного бюджета, моделирование, модель инфляции.

Keywords: financial system, state budget revenue equation, expense equation of the state budget, modeling, inflation model.

Məmməd Məmmədov, Orxan Məmmədli

**Maliyyə sisteminin əsas göstəriciləri arasındakı asılılıqların
riyazi modelləşdirilməsi**

Xülasə

Tədqiqatın nəticələri – maliyyə sisteminin mühüm tərkib hissəsi olan dövlət büdcəsinin riyazi modeli qurulmuş, inflyasiyanı doğuran səbəblər aşkar olunmuş, onun səviyyəsinin müəyyən edilməsi üçün riyazi instrumentarilər təklif edilmişdir.

Məqalədə maliyyə sisteminin mühüm alt sistemi olaraq dövlət büdcəsinin əsas göstəriciləri araşdırılmışdır. Bundan əlavə, dövlət büdcəsinin gəlirləri bölməsinin əsas göstəriciləri əsasında büdcə gəlirləri tənliyi, xərcləri bölməsinin əsas göstəriciləri üzrə büdcə xərcləri tənliyi tərtib edilmişdir.

Bununla yanaşı, inflyasiyanı doğuran səbəblər şərh edilmiş, onun səviyyəsinin müəyyən edilməsi üçün riyazi instrumentarilər təklif olunmuş, inflyasiya modeli qurulmuşdur. Habelə inflyasiyanın tənzimlənməsi üçün bir sıra tədbir və təkliflər irəli sürülmüşdür.

Мамед Мамедов, Орхан Мамедли

**Математическое моделирование зависимостей между основными
показателями финансовой системы**

Резюме

Результаты исследования - математическая модель государственного бюджета, которая является важной составляющей финансовой системы, выявлены инфляционные мотивы и предложены математические инструменты для определения ее уровня.

В статье рассматриваются основные показатели государственного бюджета как важной подсистемы финансовой системы. Кроме того, уравнение бюджетных расходов составлено на основе основных показателей распределения доходов государственного бюджета, уравнения бюджетных доходов и раздела основных расходов.

Наряду с этим, были истолкованы причины инфляции и предложены математические инструменты для определения ее уровня, и была установлена модель инфляции. Также, был принят ряд мер и предложений по регулированию инфляции.

Mammed Mammadov, Orkhan Mammadli

**The mathematical modeling of the major indicators of financial system
Summary**

The results of the study - the mathematical model of the state budget, which is an important component of the financial system, has been revealed, and inflationary motives have been identified and mathematical instruments have been proposed for its level determination.

The article examines the main indicators of the state budget as an important subsystem of the financial system. In addition, the budget expenditure equation has been compiled on the basis of the main indicators of the state budget revenues division, the budget revenues equation and the key expenditure section.

In addition, the causes of inflation have been interpreted, and mathematical instruments have been proposed to determine its level, and an inflation model has been established. Also, a number of measures and proposals have been put forward to regulate inflation.

Ədəbiyyat

1. Y.İ.Nacızalov, Ş.M.Sadıqov "İqtisadi sistemlərin riyazi modelləşdirilməsi". Bakı-2015.
2. M.İ.Məmmədov. "Mürəkkəb iqtisadi sistemlərin optimal idarə edilməsi". Bakı-2015.
3. E.Вентцель. «Исследование операций». М.-2011.
4. А.Белолипецкий, В.Горелик «Экономико-математические методы». Москва-2010.
5. А.Урубков, И.Федотов. «Методы и модели оптимизации управления решений». Москва-2009.

MƏKAN (COĞRAFİ) MƏLUMAT SİSTEMLƏRİ VƏ ONLARIN TƏHLÜKƏSİZLİYİ MƏSƏLƏLƏRİ

Füzuli Mövlamov

Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin əməkdaşı

e-poçt: f.movlamov@gmail.com

Açar sözlər: məkan məlumat sistemləri, statistik məlumat bazası, cədvəl məlumatları, qrafik məlumatlar, informasiya təhlükəsizliyi.

Ключевые слова: географические информационные системы, статистические базы данных, табличные данные, графические данные, информационная безопасность.

Keywords: geographic information systems, statistical databases, tabular data, graphic data, information security.

Füzuli Mövlamov

Məkan (coğrafi) məlumat sistemləri və onların təhlükəsizlik məsələləri

Xülasə

Məqalədə məkan (coğrafi) məlumat sistemləri konsepsiyası və onun yaradılmasının zəruriliyi və əhəmiyyəti araşdırılmışdır. Bu konsepsiyanın həyata keçirilməsi üçün statistika və coğrafiya fəaliyyətinin inteqrasiyası əsaslandırılmışdır. MySQL, HTML, PHP proqram təminatları ilə layihələndirilmiş statistik məlumatlar bazasının Veb texnologiya əsasında yayılması əyani göstərilmişdir. Statistik məlumatların kartoqram və kartodiagram formasında təqdim edilməsi üçün geomatikanın (geoinformasiya texnologiyalarının) tətbiqi və informasiya təhlükəsizliyi təhlil edilmişdir. “Injection” hücumlarından məlumat bazalarının qorunması üçün görülməli tədbirlər haqqında təkliflər verilmişdir.

Физули Мовламов

Территориальные (географические) информационные системы и вопросы их безопасности

Резюме

В статье рассматривается концепция территориальных (географических) информационных систем и важность их создания. Для реализации этой концепции была обоснована интеграция статистической и географической деятельности. Были наглядно представлены статистические базы данных, разработанные с помощью программных обеспечений MySQL, HTML, PHP на базе Web технологии. Проанализировано применение геоматики геоинформационных технологий и вопросов информационной безопасности для предоставления статистической информации в виде картограмм, картодиаграмм. Были сделаны предложения для защиты баз данных от «инъекционных» атак.

Fuzuli Movlamov

Issues of territorial (geographical) information systems and their security

Summary

The article considers the concept of territorial (geographical) information systems and the importance of its creation. The integration of statistical and geographical activities was justified to realize this concept. Statistical databases, developed with the help of MySQL, HTML, PHP based on Web technology, were graphically presented. The application of geomatics (geoinformation technologies) for providing statistical information in the form of cartograms and cardiograms and information security is analyzed. Suggestions for action taken to protect databases from "injection" attacks have been provided.

Ədəbiyyat

1. M.N.Əlizadə, F.B.Eminov. İnformatika və Geoinformatika. “Səda” nəşriyyatı, Bakı-2013, səh. 520.
2. United Nations. Statistical commission. Economic commission for Europe. Conference of European statisticians. Work Session on Geographical Information System (Voorburg, the Netherland, 27-30 September 1994. Item 3 of the Provisional Agenda. Integration of Statistical and Geographical Functionality.
3. И.И.Елисева, М.М.Юзбашев. Общая теория статистики: Учебник/Под ред. Члю-корр. РАН И.И.Елисейвой. 4-е изд., перераб. И доп. М.:Финансы и статистика, 1998. стр. 480:
4. M.A.Müseyibov və başqaları. Coğrafiya. Qəbul imtahanlarına hazırlaşanlar, yuxarı sinif şagirdləri və müəllimlər üçün dərs vəsaiti. Bakı-2011.

5. В.И.Лайкин, Г.А.Упоров. Геоинформатика. Москва-2010.

SİĞORTANIN İNKİŞAFI

SİĞORTANIN YARANMA VƏ İNKİŞAF TARİXİ

Elçin Süleymanov

*Qala Sığorta Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
Zərərlərin Tənzimlənməsi Departamentinin müdiri
AZ 1007, Bakı şəhəri, Azadlıq prospekti 124B
e-poçt: e_suleymanov@hotmail.com*

Açar sözlər: sığortanın yaranma və inkişaf tarixi, ssuda, borc, gəmiçilik, sığorta müqaviləsi, risk, yanğından sığorta, sığorta bazarı, sığorta haqqı.

Ключевые слова: история создания и развития страхования, ссуда, долг, судоходство, страховой контракт, риск, страхование от огня, страховой рынок, страховая премия.

Keywords: history of insurance formation and development, clarity, debt, shipping, insurance contract, risk, fire insurance, insurance marketplace, insurance premium.

Elçin Süleymanov
Sığortanın yaranma və inkişaf tarixi

Xülasə

Məqalədə sığortanın yaranma və inkişaf tarixi barədə məlumat əks olunur. Quldarlıq dövründən başlayaraq, bütün ictimai formasiyalar ərzində sığortanın hansı inkişaf yollarını keçməsi, ən primitiv sığorta üsürlərini özündə birləşdirən formalardan bugünkü günümüzə olan formayadək gəlib çıxması barədə məlumatlar əks olunur. İlk sığorta müqavilələrinin və ona bənzər əqdlərin bağlanması, sığorta və ona bənzər xidmətləri göstərən qurum və təşkilatların və nəhayət, bazar iqtisadiyyatı mexanizminə əsaslanan sığorta şirkətlərinin yaranması barədə ölkəmizin sığorta bazarının formalaşması, müstəqillik dövrünün sığorta sisteminin statistik məlumatlar əsasında inkişaf tempələri barədə məlumatlar verilmişdir.

Эльчин Сулейманов
История создания и развития страхования

Резюме

Статья посвящена истории создания и развития страхования, путем, пройденных страхованием за все общественные формации, начиная с рабовладельческого строя, объединяющего в себе самые примитивные образцы и до современного состояния форм страхования. Далее в статье имеются материалы о заключении первых договоров страхования и подобных документов, о создании организаций, оказывающих страховые и тому подобные услуги, и наконец, об организации страховых компаний, основанных на механизмах рыночной экономики, о формировании страхового рынка страны и о темпах развития по статистическим данным страховой системы в период независимости.

Elchin Suleymanov
History of insurance formation and development

Summary

The article is about the history of the formation and development of insurance. There are stated information about insurance development types passed within all social formations from slave-owning system, developing from the forms which were combined the most primitive insurance elements to modern forms of insurance. Later in the article, there are materials about the establishment of organizations that provide insurance and similar services, conclusion of the first insurance contracts and similar documents, organization of insurance companies based on the market economy mechanisms. Final information on this article is about the formation of the insurance market of the country and on the rates of development according to the statistical data of the insurance system in the period of independence.

Ədəbiyyat

1. Jan Favve. "Qızıl və ədviyyat: Orta əsrlərdə ticarətin yaranması". Paris, 1987;
2. "Xalq qəzeti". 12 Yanvar 2011-ci il;
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin saytı. <https://www.stat.gov.az/>;

**AZƏRBAYCANIN STATİSTİKA TARİXİNİN
SƏHİFƏLƏRİNDƏN**

VƏLİYEV ARİF MİKAYIL OĞLU (anadan olmasının 75 illiyinə)

Vəliyev Arif Mikayıl oğlu 1943-cü il iyun ayının 28-də Ağstafa rayonunun Həsənsu kəndində anadan olmuşdur. 1971-ci ildə D.Bünyatzadə adına Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunu bitirərək (indiki Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti) xalq təsərrüfatının planlaşdırılması ixtisasına yiyələnmişdir.

Əmək fəaliyyətinə 1961-ci ildən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Statistika İdarəsində başlayan A.Vəliyev 1963-cü ilədək statistik, iqtisadçı vəzifəsində çalışmış, 1963-1966-cı illərdə hərbi xidmət keçdikdən sonra yenidən Mərkəzi Statistika İdarəsində fəaliyyətini davam etdirərək 1966-1976-cı illərdə iqtisadçı, baş iqtisadçı və şöbə müdiri, 1976-1989-cu illərdə Mərkəzi Statistika İdarəsi rəisinin müavini və birinci müavini, 1989-1990-cı illərdə isə Baş Hesablama Mərkəzində baş iqtisadçı kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1990-1992-ci illərdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət İqtisadiyyat və Planlaşdırma Komitəsində şöbə müdirinin müavini, 1992-1993-cü illərdə isə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Aparatında böyük məsləhətçi vəzifələrində işləmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1993-cü il 9 may tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri vəzifəsinə təyin olunan A.Vəliyev ömrünün sonunadək bu vəzifədə çalışmışdır.

A.Vəliyevin Dövlət Statistika Komitəsinə rəhbərliyi dövrü Azərbaycanın öz müstəqilliyini bərpa etdiyi və planlı iqtisadiyyatın inkişafı modelinin bazar münasibətləri sisteminin qurulması ilə əvəz edilməsi illərinə təsadüf edir. Müstəqillik qazanmış Azərbaycanda statistikanın beynəlxalq standartlara uyğun qurulması üçün A.Vəliyevin rəhbərliyi dövründə 5 Dövlət Proqramı təsdiq edilmişdir.

Dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi nəticəsində bazar münasibətlərinə keçid dövründə cəmiyyətin sosial-iqtisadi vəziyyətinə və BMT-nin Statistika Komissiyası tərəfindən qəbul edilmiş rəsmi statistikanın əsas prinsiplərinə uyğun yeni statistika modeli formalaşdırılmışdır. Bu illər ərzində beynəlxalq praktikada istifadə olunan, lakin həmin dövrdə Azərbaycanın statistika sistemindəki mövcud statistika hesabatlarında öz əksini tapmayan göstəricilərin tərkibinin, iqtisadi məzmunun və hesablama metodlarının müəyyənləşdirilməsinə yönəldilmiş kompleks tədbirlər həyata keçirilmişdir. Proqramlar çərçivəsində milli hesablar sisteminin, beynəlxalq tələblərə uyğun qiymət, xarici ticarət statistikasının yaradılması, mülkiyyətin və təsərrüfatçılığın bütün formaları üzrə müəssisə və

təşkilatların dövlət reyestrinin formalaşdırılması, beynəlxalq standartlara uyğun vahid təsnifat və kodlaşdırma sisteminin yaradılması və tətbiqi üzrə işlər görülmüşdür.

Həyata keçirilmiş islahatlar nəticəsində rəsmi statistika sistemi inkişaf etdirilmiş, statistikanın yeni sahələrinin yaradılması, statistikaya dair qanunvericiliyin, milli statistika praktikasında istifadə olunan metodologiyaların və standartların beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm işlər görülmüşdür. 1994-cü il Azərbaycan statistikasının tarixində xüsusi il olmuş və ilk dəfə olaraq “Statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvəyə minmişdir. Qanunun dövlət statistika orqanlarının nüfuzunun artması, hesabat intizamının yüksəlməsi və dövlət məlumatlandırma sisteminin əsas tərkib hissəsi sayılan dövlət statistika sisteminin təkmilləşdirilməsində xüsusi rolu olmuşdur. Qanunun tələblərinə uyğun olaraq, dövlət statistika sisteminin strukturunda, fəaliyyətində və statusunda davamlı şəkildə dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklər rəsmi statistika sisteminin bütün əhəmiyyətli elementlərini: metodologiyanı, texnologiyanı, normativ hüquqi bazanı əhatə etmişdir.

Bu dövrdə statistik islahatlar üzrə tədbirlər arasında məlumatların sahə prinsipi qaydasında yığılmasından müəssisələr statistikasına keçidi xüsusi qeyd etmək lazımdır. Hesabatların inteqrasiya olunmuş formalarının tətbiqinə başlanmış, toplanan göstəricilərin sayı azalmış, respondentlərə düşən məlumat yükü, həmçinin statistik hesabatların sayı azaldılmışdır. Bu dövrdə statistikanın bütün sahələrini əhatə edən 600-dan çox metodoloji xarakterli material işlənib hazırlanmış və praktikada tətbiq edilmişdir.

Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən həyata keçirilən və statistikanın beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması problemlərinin həllində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən irihəcmli işlərdən biri də 1996-cı ildə Statistik vahidlərin Dövlət reyestrinin yaradılması olmuşdur. 1997-ci ildən başlayaraq, reyestr əsasında ilk seçmə müayinələr sənaye, kənd təsərrüfatı, ticarət, tikinti və nəqliyyat sahələrində aparılmış və sonradan digər sahələrdə də tətbiq edilmişdir.

Statistikada həyata keçirilən yeniliklərdən biri də statistika orqanlarının fəaliyyətinin son məhsulu olan statistik məcmuələrin nəşr etdirilməsi olmuşdur. Bu sahədə bir sıra nailiyyətlər əldə edilmiş, nəşrlərin keyfiyyəti yaxşılaşdırılmış, mövzular genişləndirilmiş və yayılma dairəsi genişləndirilərək məcmuələrin ingilis dilində də nəşrinə başlanılmışdır.

A.Vəliyevin rəhbərliyi dövründə rayon (şəhər) statistika idarələrində iş şəraitinin yaxşılaşdırılması diqqət mərkəzində olmuş, 26 yerli statistika orqanı üçün yeni binalar tikilərək istifadəyə verilmişdir.

Ölkədə statistika işinin təşkili sahəsində A.Vəliyevin xidmətləri həm Sovet hakimiyyəti illərində, həm də müstəqillik dövründə ölkə rəhbərliyi tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş və o, bir sıra mükafatlar almış, o cümlədən 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanı, 1979-cu ildə “Şərəf nişanı” ordeni və 2013-cü ildə “Şöhrət” ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Arif Vəliyev 2014-cü il iyunun 23-də vəfat etmişdir.

Məqalələrin təqdim olunma qaydaları

“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 21 dekabr tarixli, 2621 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2013-2017-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı”na uyğun olaraq Dövlət Statistika Komitəsinin təsisçiliyi ilə nəşr olunur.

Jurnal 07.10.2015-ci il tarixində 4004 nömrəsi ilə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində mətbu nəşrlərin reyestrinə daxil edilmiş, İSSN 2413-6557 nömrəsi ilə Beynəlxalq Standart Seriya Nömrəsi Beynəlxalq Mərkəzində qeydiyyatdan keçirilmiş və 31 mart 2017-ci il tarixli (Protokol № 06-R) qərarla Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası rəyasət heyəti tərəfindən “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəticələrin siyahısı”na iqtisad elmləri üzrə daxil edilmişdir.

Jurnalda statistika elminin nəzəri-metodoloji əsasları, iqtisadi, sosial, ekoloji və demoqrafik proseslərin statistik təhlili, iqtisadiyyat və sosial sahələr ilə bağlı digər məqalələrə üstünlük verilməklə başqa nəşrlərə təqdim edilməmiş məqalələr dərc olunur. Məqalələr azərbaycan, rus və ingilis dillərindən birində hazırlanmalıdır.

Redaksiyaya göndərilən məqalələrdə müəlliflər aşağıdakıları nəzərə almalıdırlar:

1. Məqalə qrafiki materiallar, cədvəllər, düsturlar, xülasə və ədəbiyyat siyahısı daxil olmaqla ümumi həcmi 12 səhifədən çox olmamalı və azərbaycan, rus və ya ingilis dillərindən birində hazırlanmalıdır.
2. Məqalə kağızda və ya elektron versiyada olmalıdır. Kağız versiyası imzalanmış şəkildə redaksiyaya təqdim edilməli, elektron versiyası isə kompakt diskdə verilə, yaxud jurnalın elektron poçtuna (stat.xeber@azstat.org) göndərilə bilər.
3. Mətn Microsoft Office Word proqramında **A4** formatda, **Times New Roman–12** şriftində, **1,0** intervalında yığılmalı, soldan **25 mm**, sağdan **15 mm**, yuxarıdan **20 mm**, aşağıdan isə **19 mm** boş sahə buraxılmalıdır.
4. Məqalələr aşağıdakı ardıcılıqla tərtib edilməlidir: məqalənin adı (böyük hərflərlə, qalın şriftlə), müəllifin adı və soyadı (yalnız ilk hərfləri böyük olmaqla, qalın şriftlə), açar sözlər, mətn, xülasə və ədəbiyyat siyahısı. Məqalədə yarımbaşlıqlardan istifadə edildiyi halda, onun yalnız ilk hərfi böyük olmaqla, qalın şriftlə və nömrələnməklə yazılmalıdır. Başlıq və yarımbaşlıqlardan, cədvəl və şəkillərdən əvvəl və sonra əlavə bir sətir ara boşluğu buraxılmalıdır. Mətnə sözlər bütöv yazılmalı, “-” işarəsi ilə sətirdən-sətirə keçirilməməlidir.
5. Cədvəl və şəkillərin adı olmalı və bu ad cədvəllər üçün cədvəlin üstündə sağ küncdə, şəkillər üçün şəklın sol küncündə yerləşdirilərək ərəb rəqəmləri ilə ardıcıl nömrələndirilən müvafiq olaraq “cədvəl” və “şəkil” sözlərindən sonra yazılmalıdır. Cədvəl və şəkillərin başlıqlarının ilk hərfləri böyük olmaqla qalın şriftlə yazılmalıdır. Cədvəlin sütunlarının adı qısa olmalı, ölçü vahidləri göstərilməlidir.
6. Məqalədə müəllif(lər)in işlədiyi müəssisə(lər) və həmin müəssisənin (müəssisələrin) ünvan(lar)ı, müəllif(lər)in elektron poçt ünvan(lar)ı göstərilməlidir.

7. Elmi məqalənin sonunda elm sahəsinin və məqalənin xarakterinə uyğun olaraq, müəllif(lər)in gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti, iqtisadi səmərəsi və s. aydın şəkildə verilməlidir.
8. Məqalənin mövzusu ilə bağlı elmi mənbələrə istinad olmalıdır. Məqalənin sonunda verilən ədəbiyyat siyahısı əlifba sırası ilə və ya mətndə istinad olunan ədəbiyyatların rast gəldiyi ardıcılıqla nömrələnmişdir (məsələn, [1] və ya [1, səh.119] kimi işarə olunmalı). Eyni ədəbiyyata mətnə başqa bir yerdə təkrar istinad olunarsa, onda istinad olunan həmin ədəbiyyat əvvəlki nömrə ilə göstərilməlidir. Elmi məqalələrə, simpozium, konfrans və digər nüfuzlu elmi tədbirlərin materiallarına və ya tezislərinə istinad edərkən məqalənin, məruzənin və ya tezinin adı göstərilməlidir. İstinad olunan mənbənin biblioqrafik təsviri verilərkən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının "Dissertasiyaların tərtibi Qaydaları" haqqında təlimatın 10.2-10.4.6 maddələrinə əsasən "İstifadə edilmiş ədəbiyyat" bölməsinin tələblərinə riayət etmək lazımdır.
9. Xülasə məqalənin hazırlandığı dildən əlavə başqa iki dildə verilməlidir. Məqalənin müxtəlif dillərdə olan xülasələri bir-biri ilə eyni olmalı və məqalənin məzmununa uyğun olmalıdır. Məqalədə müəllifin və ya müəlliflərin gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti və s. xülasədə yığcam şəkildə öz əksini tapmalıdır. Hər bir xülasədə məqalənin adı, müəllifin və ya müəlliflərin tam ad(lar)ı göstərilməlidir. Xülasələrin həcmnin 8-10 sətir olması tövsiyə olunur.
10. Hər məqalədə UOT indeksi, PACS kod tipi və açar sözlər göstərilməlidir. Açar sözlər üç dildə verilməli (məqalə və xülasənin yazıldığı dillər) və 5 sözdən az olmamalıdır.
11. Siyahıda göstərilən ədəbiyyatların müəlliflərinin soyadı, adının ilk hərfi, mənbənin adı, nəşr yeri və çap olunduğu il göstərilməlidir. Ədəbiyyat siyahısında son 5-10 ilin elmi məqalələrinə, monoqrafiyalarına və digər etibarlı mənbələrə üstünlük verilməlidir.
12. Təqdim edilən əlyazmalara redaksiya heyəti tərəfindən baxıldıqdan sonra onun dərc edilib-edilməməsinə qərar verilir və bununla bağlı müəllif məqalə qəbul olunduqdan sonra ən gec bir ay müddətində yazılı şəkildə məlumatlandırılır.
13. Məqalə müəllif(lər)inə redaksiya tərəfindən bir nüsxə jurnal pulsuz verilir, jurnalın elektron versiyası isə Dövlət Statistika Komitəsinin internet sahifəsində yerləşdirilir.
14. Müəllif(lər) məqalənin keyfiyyətinə, göstərilən faktların və elmi nəticələrin doğruluğuna və digər məlumatlara görə cavabdehlik daşıyır.

Redaksiyanın ünvanı: Dövlət Statistika Komitəsi, AZ 1136, Bakı şəh., İnşaatçılar pr. 81.

Tel: (012) 538 77 19

e-poçt: stat.xeber@azstat.org

Правила представления статей

Научно-практический журнал «Вестник статистики» был учрежден Государственным Комитетом по Статистике Азербайджанской Республики во исполнение «Государственной Программы развития официальной статистики в Азербайджанской Республике в 2013-2017 гг.», утвержденной Указом Президента Азербайджанской Республики от 21 декабря 2012 года за № 2621.

7 октября 2015 года журнал был включен в реестр печатных изданий Министерства Юстиции Азербайджанской Республики под № 4004, зарегистрирован в Международном Центре, получил Международный стандартный серийный номер ISSN 2413-6557 и по решению Президиума Высшей Аттестационной Комиссии при Президенте Азербайджанской Республики от 31 марта 2017 года (Протокол № 06-R) включен в «список научных публикаций, рекомендованных для публикации основных результатов диссертаций по экономическим наукам в Азербайджанской Республике».

В журнале издаются статьи, в которых затрагиваются вопросы теоретико-методологических основ статистической науки, статистического анализа экономических,

социальных, экологических и демографических процессов, а также другие статьи, по экономической и социальной проблематике, которые не были опубликованы в других изданиях. Статьи подготавливаются на азербайджанском, русском или английском языках.

Авторы, предоставляющие в редакцию статьи должны учитывать следующее:

1. Статья не должна быть больше 12 страниц, включая графические материалы, таблицы, формулы, резюме и список литературы и должна быть написана на одном из трех языков: азербайджанском, русском или английском.
2. Статья должна быть в электронном форме и на бумажном носителе. Бумажная версия статьи должна быть предоставлена в редакцию журнала с соответствующей подписью автора, а электронная версия может быть предоставлена в редакцию журнала на компакт диске или выслана по электронной почте (stat.xeber@azstat.org).
3. Текст статьи должен быть набран с помощью программы Microsoft Office Word в формате A4. Шрифт текста **Times New Roman**, размер шрифта **12**, интервал **1,0**. На страницах оставляются поля слева **25 мм**, справа **15 мм**, сверху **20 мм** и снизу **19 мм**.
4. Статьи должны оформляться в следующей последовательности: название статьи (выделяются прописными буквами, жирным шрифтом), имя и фамилия автора (только первые буквы прописными, жирным шрифтом), ключевые слова, текст, резюме и список литературы. При использовании в статье подзаголовков, только первые буквы должны быть выделенными, жирным шрифтом и пронумерованы. Перед и после заголовка и подзаголовка, таблиц и рисунков необходимо оставлять промежуток размером в один интервал. Слова в статье должны писаться полностью, слова нельзя переносить с одной строки на другую с использованием знака «-».
5. Таблицы и рисунки должны иметь заголовки. Заголовки для таблиц должны быть размещены в правом углу над таблицей, для рисунков в левом углу под рисунком. Заголовки должны быть напечатаны, после последовательно пронумерованных арабскими цифрами соответствующих слов «таблица» и «рисунок». Заголовки таблиц и рисунков должны быть напечатаны прописными буквами и жирным шрифтом. Название колонок таблицы должны быть короткими, должны быть указаны единицы измерения.
6. В статье должны быть указаны название учреждения (учреждений), в котором работает автор (авторы) и адрес (адреса) данного учреждения (учреждений), адрес (адреса) электронной почты автора (авторов).
7. В конце научной статьи в соответствии с характером статьи и областью науки должны быть четко отмечены научные выводы, к которым пришел автор (авторы), научная новизна, практическая значимость и экономическая эффективность работы и т. д.
8. Должны быть ссылки на научные источники, связанные с темой статьи. Предоставляемый в конце статьи список литературы должен быть пронумерован в алфавитном порядке или в последовательности в которой встречается ссылаемая литература в тексте (например, обозначаться как [1] или [1, стр. 119]). При повторной ссылке на одну и ту же литературу в другом месте, ссылаемая литература должна быть пронумерована предыдущим номером. Ссылаясь на одни и те же статьи, тезисы симпозиумов, конференций и других влиятельных научных мероприятий должны быть указаны названия статей, докладов и тезисов. При библиографическом описании ссылаемого источника нужно следовать требованиям пункта 10.2-10.4.6 раздела «Использованная литература» инструкции о «Правилах оформлении диссертаций» Высшей Аттестационной Комиссии при Президенте Азербайджанской Республики.
9. Резюме должно быть представлено на двух других языках, отличающихся от языка, на котором написана статья. Резюме статьи, написанные на разных языках должны быть одинаковыми и должны соответствовать содержанию статьи. Научные выводы, к которым пришли автор или авторы, научная новизна, практическая значимость и экономическая эффективность работы и т.д. должны кратко отражаться в резюме. В

каждом резюме должно указываться название статьи, полное имя автора или авторов. Рекомендуется писать резюме объемом 8-10 строк.

10. В каждой статье должны указываться индексы UOT, коды типа PACS и ключевые слова. Ключевые слова должны даваться на трех языках (языки на которых написаны статья и резюме) и не должны быть меньше 5 слов.
11. Для литературы указанного в списке должны указываться фамилии и первые буквы имен авторов, название источника, место и год издания. В списке литературы должно даваться предпочтение научным статьям, монографиям и другим достоверным источникам последних 5-10 лет.
12. Решение о публикации или не публикации предоставленной рукописи принимается после ее рассмотрения редакционным советом и в связи с этим автор письменно уведомляется не позднее 1 месяца после принятия статьи.
13. Автору (авторам) статьи со стороны редакции бесплатно предоставляется 1 экземпляр журнала, а электронная версия журнала размещается на интернет странице Государственного Комитета по Статистике.
14. Автор несет ответственность за качество статьи, достоверность предоставленных фактов, научных результатов и прочей информации.

Адрес редакции: Государственный Комитет по Статистике, AZ 1136, г. Баку, пр. Иншаатчылар 81.

Тел: (012) 538 77 19

e-mail: stat.xeber@azstat.org

Rules for presentation of articles

Scientific-practical journal “statistical news” is published by the State Statistical Committee in accordance with the "State Program for the Development of Official Statistics in the Republic of Azerbaijan for 2013-2017", approved by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated December 21, 2012, No. 2621.

The journal was registered on July 7, 2015 with the number 4004 in the Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan and included in the International Standard Serial Number International Center of ISSN 2413-6557 and signed on 31 March 2017 (Protocol No: 06-R) by the Presidium of the Higher Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan “on the list of the periodical scientific results recommended for publication of the main results of the dissertations in the Republic of Azerbaijan”.

The theoretical and methodological bases of statistical science, statistical analysis of economic, social, ecological and demographic processes, as well as other articles related to economics and social sciences are published in the journal. The articles must be developed in one of Azerbaijani, Russian and English languages.

Authors have to take the followings into account:

1. Total volume of article, including graphical materials, tables, formulas, summaries and list of literature should not exceed 12 pages and should be prepared either in Azerbaijan, English or Russian languages.
2. Article text should be in a paper or electronic form. Paper version must be submitted to editorial office in a signed form; an electronic version could be presented on CD or sent to e-mail (stat.xeber@azstat.org).
3. Article should be in Microsoft Office Word A4 format, **Times New Roman**, Font **12**, line spacing – **1,0**, margins: left - **25 mm**, right - **15 mm**, top – **20 mm**, bottom – **19 mm**.
4. Article should be compiled in a following sequence: title of article (in capitals, bold), name and surname of author (only first letters in capitals, bold), keywords, text, summary and list of literature. If subtitles, only first letter is written in capitals, bold and numbered. Before and after

titles and subtitles, tables and pictures it is necessary to skip down one space. Words in the text should be written completely, it shouldn't be allowed to skip from line to line with a sign "-".

5. Tables and pictures have to be titled and these titles for tables should be placed at the right corner of the top of the table, for pictures – at the left corner of the bottom of the picture; titles should be numbered by Arabic figures which have to be indicated correspondingly after words "table" and "picture". First letters of titles of tables and pictures should be written in capitals and bold. Names of tables' columns should be short and measurement units have to be indicated.
6. Institution(s) where author(s) works and address(es) of this (these) institution(s), e-mail(s) of author(s) should be indicated in the article.
7. At the end of research article the conclusions reached by author(s), scientific novelty of a paper, importance of its application, economic efficiency and etc. should be clearly indicated in accordance with nature of domain of science and article.
8. As regard to the subject of article the scientific sources should be referred. List of literature at the end of article should be numbered either by sequence of referred literature met in the text (for example, it should be indicated as [1] or [1, page 119] or by alphabetical order. If the same literature is referred again in another part of the text, then the referred literature should be indicated by previous number. When referring to the same articles, theses of symposiums, conferences and other important scientific events the title of article, paper or thesis has to be indicated. When specifying the bibliographic description of referred source it is necessary to rely on requirements of item 10.2-10.4.6 of the section "List of literature" of effective guideline on "Compilation rules of the dissertations" of the High Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan.
9. Summary should be provided in two languages other than language of article. Summaries of article in several languages should be the same and correspond to the content of article. Summary should reflect condensate of conclusions reached by author or authors, scientific novelty of a paper, importance of its application and etc. Each summary should specify title of article, full name(s) of author(s). It is recommended summary to be of 8-10 lines.
10. UOT indices or PACS-type codes and keywords should be specified in each article. Keywords should be given in three languages (languages of articles and summaries) and be not less than 5 words.
11. Surnames, first letter of names of authors of the used literature, source, place of publication and a year of issue should be specified in the list. In the list of literature scientific articles and monographs of the last 5-10 years and other reliable sources are preferable.
12. After editorial office staff reviews the presented manuscripts it is made decision whether publish it or not and the author is informed about it at the latest during a month.
13. Editorial office presents a copy of journal to author(s) of article free of charge; e-version of journal is posted on the web-page of the State Statistical Committee.
14. Author bears responsibility for quality of article, reliability of the indicated facts and scientific results and other information.

Address of editorial office: State Statistical Committee, Baku city, Inshaatchilar av. 81, AZ 1136.

Tel: (012) 538 77 19

e-mail: stat.xeber@azstat.org

Dizayner: Xatirə Qasımova

Korrektor: Arzu Salmanova

Çapa imzalanmışdır: //././.